

Nr 465.

Av herr **Lindblom m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1951/52 till främjande av bostadsförsörjningen m. m.

Enligt gällande bestämmelser kunna statliga tertiärlån beviljas kommunala och s. k. allmännyttiga bostadsbyggnadsföretag upp till 100 % av anskaffningskostnaden. För kooperativa företag ligger motsvarande övre gräns vid 95 % av anskaffningskostnaden och för enskilda företag i regel vid 85 %. I Kungl. Maj:ts proposition nr 124 refereras en framställning från bostadsstyrelsen angående viss ändring i tillämpningen av dessa bestämmelser i vad gäller kommunala och allmännyttiga företag. Bostadsstyrelsen har i sin framställning erinrat om att i propositionen nr 279 till 1946 års riksdag, där särskilda bestämmelser föreslogos om s. k. allmännyttiga bostadsföretag, förutsattes att sådana företag skulle vara ur ekonomisk synpunkt föredömliga. Enligt av styrelsen gjorda erfarenheter kunde emellertid inte alltid denna förutsättning anses ha blivit uppfylld. Styrelsen hade i anledning härav föreslagit, att styrelsen skulle vara oförhindrad att vid beviljande av lån till allmännyttigt företag med hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall ej endast bedöma den övre lånegränsen utan även föreskriva, att bestämmelsen i 33 § tertiärlånekungörelsen ej skall äga tillämpning i vad den avser ersättning av statsmedel i vissa fall av 4/5 av förlust, som kan uppkomma vid husets förvaltning. Motsvarande principer borde enligt styrelsen även tillämpas när mindre föredömliga företag tillskapades i kommunal regi.

I sitt yttrande över detta förslag har statskontoret enligt i propositionen lämnad redovisning framhållit, att därest bostadsföretagen icke planerades med tillbörlig omsorg och följaktligen icke kunde anses ur ekonomisk synpunkt föredömliga, borde statlig långivning icke ifrågakomma. Departementschefen å sin sida förordar bostadsstyrelsens förslag.

De av bostadsstyrelsen gjorda erfarenheterna torde styrka riktigheten av den uppfattning i dessa frågor, som framfördes i motionerna I:439 och II:530 vid fjolårets riksdag. I dessa motioner framhölls bl. a., att kommunernas möjligheter att för bostadsfastigheter få statslån till 100 % av anskaffningsvärdet i vissa fall "medfört en tendens till bortseende från kraven på ekonomisk eftertanke och effektivitet i kommunernas bostadsproduktion och bostadsförvaltning". Det framhölls vidare, att om kommunerna i stället föranleddes att i annan ordning själva svara för toppinsatserna i av dem uppförda bostadsfastigheter, skulle detta sannolikt medföra en ännu mera ingående prövning och ett incitament till större rationalitet från deras sida i dessa avseenden. I motionerna föreslogs därför, att

den övre gränsen för statliga tertiärlån till kommunala bostadsbyggnadsföretag skulle sänkas till 90 % av anskaffningskostnaden. Samma lånegräns föreslogs ehuru av andra skäl även för bostadshus uppförda av kooperativa företag. Förslaget vann dock icke då riksdagens bifall.

Det torde vara uppenbart, att en så hög övre lånegräns för de statliga tertiärlånen som 100 % av anskaffningskostnaden icke är ägnad att föranleda största möjliga omsorg vid byggnadsföretagets planerande och utförande. En sänkning av lånegränsen till förslagsvis 90 % är därför motiverad. Även andra omständigheter kunna åberopas för en sådan sänkning.

Den utpräglade bostadsbristen gör det särskilt nödvändigt, att den för bostäder tillgängliga investeringsvolymen användes på effektivaste sätt. Såsom anfördes i de ovan refererade motionerna torde detta krav tillgodoses på det för allmänheten mest tillfredsställande sättet, om byggande och förvaltning av bostadshus få ske under konkurrens på lika villkor mellan olika företag och företagsformer. En sänkning av lånegränsen till 90 % för de kommunala och allmännyttiga bostadsföretagen, vilket skulle ställa dem på i jämförelse med de enskilda företagen mera likvärdiga villkor, skulle därför även ur dessa synpunkter vara att rekommendera. En sänkning av lånegränsen skulle dessutom möjliggöra, att ett större antal bostadsbyggnadsföretag skulle kunna erhålla statliga tertiärlån utan att statens anslag för bostadsförsörjningen behöver ökas.

I sitt uttalande till statsrådsprotokollet erinrar föredragande departementschefen om att bostadsstyrelsen och Landsorganisationen ha ifrågasatt, om icke en utredning bör komma till stånd rörande de problem som sammanhånga med den dubbla hyresnivån. Härtill förklarar sig departementschefen inte vara beredd att taga ståndpunkt.

Emellertid uttalar departementschefen i annat sammanhang senare i propositionen, att utredningen angående den hyrespolitiska målsättningen även skulle undersöka, "huruvida en anpassning av hyrorna för vid skilda tidpunkter och kostnadsnivåer tillkomna hus bör eftersträvas". Vi finna dessa departementschefens båda yttranden svårförenliga. Emellertid utgå vi ifrån att frågan kommer att ägnas uppmärksamhet.

Den utredning rörande vissa bostadspolitiska frågor, som departementschefen erhållit bemyndigande att tillsätta, skall, enligt vad departementschefen anför, bl. a. pröva frågan om omfattningen och ändamålsenligheten av de olika bostadsrabatterna, däribland det s. k. trekronorsbidraget. Enligt vår mening är det angeläget, att en förenkling här kommer till stånd. De gällande tidsgränser, inom vilka fastigheter måste ha varit färdigställda för att bidragen skola utgå, göra, att bidragen i många fall komma att utgå slumpartat och orättvist. Samma verkan ha de inskränkande bestämmelserna i fråga om detta bidrag, att det samma endast kan utgå till hushåll i hus förvaltade av kommunala och allmännyttiga företag. Skall även i fortsättningen denna bidragsform användas, bör bidrag på samma villkor kunna utgå till hyresgäster även i andra fastigheter som uppfylla villkoren. Denna fråga bör därför prövas av utredningen.

Med stöd av ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta

1. att den övre gränsen för statliga tertiärlån till bostadshus uppförda av kommunala eller allmännyttiga företag jämte kooperativa företag skall fastställas till 90 % av anskaffningskostnaden,

2. att den av departementschefen i förevarande proposition omnämnda utredningen rörande vissa bostadspolitiska frågor även skall pröva frågan om att trekronorsbidrag må utgå till hyresgäster i även andra fastigheter än kommunala och allmännyttiga eller av industrier för anställda uppförda.

Stockholm den 11 april 1951.

E. A. Lindblom.

Åke Holmbäck.

Emil Petersson.

Folke Petré.

John Björck.
